

De herinneringen van Jan Willem Kumpel (1757-1826)

EGODOCUMENTEN

deel 33

De herinneringen van
Jan Willem Kumpel (1757-1826)
Het rampspoedige leven van een Amsterdams jurist,
publicist en Orangist

Editie HANNEKE RONNES

Met een bijdrage van Geertrui Hartman

Hilversum
Verloren
2015

In de reeks Egodocumenten verschijnen autobiografieën, dagboeken, brieven, reisjournalen e.d. De nadruk ligt op de zeventiende, achttiende en negentiende eeuw. De teksten worden uitgegeven met een inleiding en annotatie; zonodig worden ze vertaald in het Nederlands. De redactie bestaat uit Rudolf Dekker, Arianne Baggerman, Gert-Jan Johannes en Pieter Stokvis.

Dit boek is tot stand gekomen dankzij het Schreurs-Kniesmeijer fonds en het Amsterdams Universiteitsfonds.

AMSTERDAMS UNIVERSITEITSFONDS

Illustraties op het omslag: voorzijde pendantprent van Jan Willem Kumpel (zie p. 17), op de achtergrond de eerste pagina van het *Curriculum vitae* (1803) van Jan Willem Kumpel (zie p. 8); achterzijde een anonieme gravure uit 1695-1699 naar een prent van Jan Veenhuysen van de Zuiderkerk te Amsterdam (Rijksmuseum, Amsterdam, RP-P-1903-A-24102).

ISBN 978-90-8704-548-7

© 2015 Hanneke Ronnes & Uitgeverij Verloren
Torenlaan 25, 1211 JA Hilversum
www.verloren.nl

Opmaak Rombus, Hilversum
Omslagontwerp Robert Koopman, Hilversum
Druk Wilco, Amersfoort

No part of this book may be reproduced in any form without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

Inleiding	7
Jan Willem Kumpel (1757-1826)	7
Jeugdjaren	9
Naar Leiden	12
Vriendschap met Willem Bilderdijk	15
Patriotten, Prinsgezinden en de pers	19
Kumpel en de Oranjes	23
Geldzorgen	25
De val	26
Advocaat	31
Vlucht naar Engeland	33
In gijzeling	35
Laatste jaren	41
De man Kumpel	43
Historiografie	49
Verantwoording van de uitgave	52
Lotgevallen van het manuscript en tekstbewerking	56
 Curriculum vitae 1803	 57
 Bijlage	 125
<i>Schetsen der inhoud van een werk getijeld byographische apologie van mr. Jan Willem Kumpel</i>	125
 Bibliografie Kumpel	 143
Geraadpleegde literatuur	148
Index op persoonsnamen	157

Inleiding

JAN WILLEM KUMPEL (1757-1826)

In zijn levensbeschrijving *Curriculum vitae* (1803) wil Jan Willem Kumpel de lezer duidelijk maken dat hij, een afgedankte Oranjegezinde dichter en advocaat, het slachtoffer is van veel pech en boosaardigheid.¹ Kumpel slaagt hier niet in. Onbedoeld geeft het *Curriculum vitae* inzicht in een man die aanvankelijk opereerde in de schaduw van de macht, maar die door zijn achterdochtige en on-diplomatieke aard en een lange reeks van *faux pas* steeds verder afglijdt. Net als zijn studievriend Willem Bilderdijk koos Jan Willem Kumpel – in een tijd die werd gekenmerkt door een grimmige polemiek tussen de patriotten en aanhangers van de stadhouder – publiekelijk partij voor de Orangisten. Hij ontving hiervoor niet de steun waarop hij had gehoopt, waarna hij vooral door eigen toedoen voorgoed uit de gratie raakte bij de Oranjepartij.

Het *Curriculum vitae* verdient aandacht, niet alleen omdat het verhaalt van Kumpels relatie met studievriend Willem Bilderdijk – de reden waarom Kumpels memoires in het verleden de aandacht trokken. Zijn levensverhaal, geschetst tegen de achtergrond van de patriottentijd, biedt een inkijk in de politiek-maatschappelijke situatie in de Republiek in het laatste kwart van de achttiende eeuw en draagt bovendien, als een van de meest enerverende beginnegentiende-eeuwse memoires, bij aan onze kennis van contemporaine ego-documenten.

1 Veel dank ben ik verschuldigd aan Conrad Gietman, Dini Helmers en Arnold Heumakers. De volgende personen en instanties hebben eveneens een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van voorliggende publicatie: Mathieu de Bakker, Madelein Bouma, Joop Fredriks, Lennart Huijts, Vincent Hunink, Ton Jongeneelen, Marjolijn Saan, Rudolf Valkhoff, Rietje van Vliet, Gert Jan van Wijngaarden, Lotte Wilms, Manni Yunis, Peter van Zonneveld, Het Bilderdijkmuseum, in het bijzonder M. van Hattum, de medewerkers van de Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam, in het bijzonder Klaas van der Hoek, de medewerkers van de Koninklijke Bibliotheek, Den Haag, Museum Meermanno, Het Streekarchief Voorne-Putten, Brielle, in het bijzonder Aart van der Houwen van Rozenburg, de medewerkers van de Universiteitsbibliotheek Utrecht.

1783

Curriculum Vitae, van M^o. J. W. Kumpel.

Welgedien Godvrenge Heere!

Doorloop dese bladen, Myntheer! en beoordeelt, myn lot, en myn hart. Aan de Waarheid der facten, dult Gij niet kunnen twyffelen, en overtuigt Syn; dat als dik Helik met Vlucht bekled, en met smaak bezield was, het een vatable wezen kon ten toon Stellen.

In den Jaare 1787, op den 21 Augustus in het Eede Jaar na den tweedag myner Ouderen, wierd ik te Amsterdam geboren; was de eerst- blif altoos de enigst- geboorne. - Een oogenblik na myn-geboorte, was ik terstond in doods-gevaar, niet door meer gewoone, toevallen in die omstandigheden, maar door een' ongehoort de onvoorsigtigheid, te lang voor myn- belet, om te verhaalen. tydig liet ik myn- stem hooren, en wierd gered. Sinds een Jaar daar na, had ik een- accident aan myn- hals, viel onder de handen van Heelmeesters, leed een Operatie, leggende, aan Meesters- bont die op het Tydship nog een- Dichtbaar liddaken nalaat.

Door de zorg- myner Moeder kon ik, op weinig naan Oen na 2 vervullen van myn derde Jaar, 2 nedervollich myn Kameinver Character lezen; maar door indigroditie, nog niet loopen. Simmer was ik stork van gesicht; had roest in myn- spel van kinderen vermaak, behalven 2 bouwin, van kwarts- huizen, en eindelyk zelfs 2 maken van Vestingen. Onbeschryfelyk waaren de zorgen myner Moeder voor mijn- kindschheid: was mijn- gesicht zwak, en zij des avonds, altoos met mij alleen, soo blif ik aan myn- tyghornting, terwijl zij overluid voor mij las. Zij had een- Sonoor geluid, las treffelyk en saact, had praetische smaak. De Werken van Juffr Van Merken, Lucas Pater, Cats, Hoogvliet, en de besten

Eerste pagina van het Curriculum vitae (1803) van Jan Willem Kumpel (Bijzondere Collecties, Universiteit van Amsterdam, Hs I C 5).

JEUGDJAREN

De eerste pagina's van het *Curriculum vitae* roepen een beeld op van een fragiel en ziekelijk kind dat zich anders voelde dan andere kinderen, iets wat een bekend topos zou worden in egodocumenten.² Hij hield niet van kinderspelen, maar des te meer van Cats en Vondel.³ Het was volgens eigen zeggen zijn moeder, Anna Hoppesack (1730/1731-1803), die hem tot zijn tiende jaar onderwees en inwijdde in de poëzie. Zij voedde hem op in de hervormde kerk – haar religie – ondanks het feit dat haar zoon net als zijn vader, Matthijs Jacob Kumpel (1719/1720-1800), luthers gedoopt was. De ondertrouwakte van Anna Hoppesack en Mathijs Kumpel en de Amsterdamse poorterboeken melden dat Kumpel sr., naast kleermaker ook winkelier en handelaar in stoffen of kleding, afkomstig was uit Hamburg.⁴ In de archieven van de Vereenigde Oostindische Compagnie staat eveneens genoteerd dat Hamburg de herkomstplaats was van Matthijs Jacob Kumpel, die als militair uitgevaren was op het schip *Lekkerland* in 1745.⁵ Een jaar voor zijn huwelijk met Hoppesack, in 1751, keert hij vanuit de Oost terug naar Nederland. Deze bronnen laten weinig ruimte voor twijfel over het land van herkomst van Kumpel sr.; ook het lutherse geloof, de wijze waarop Kumpel sr. zelf zijn voornaam ('Matthias') spelde op de ondertrouwakte, en zijn beroep (in het decennium dat Kumpel senior huwde met Anna Hoppesack en poorter werd van Amsterdam was maar liefst 41% van alle meesterkleermakers in Amsterdam Duits⁶) lijken op een Duitse afkomst te wijzen. Jan Willem Kumpel zelf sprak niettemin over een andere oorsprong. Toen hij eind achttiende eeuw naar Engeland vertrok, zei hij zijn vader dat hij aldaar weer de naam zou aannemen die 'voor eeuwen mijn geslagt naam was',

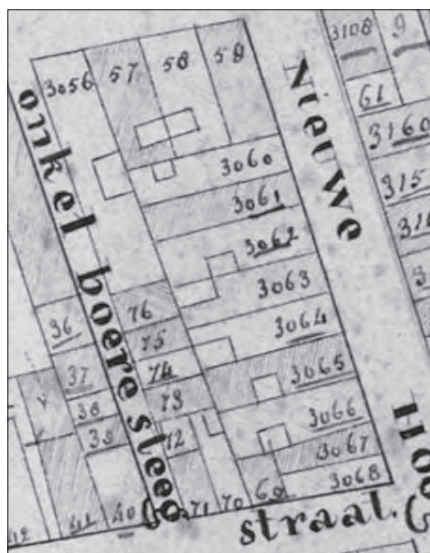
2 H. Röling, "‘Anders als mijn tijdgenootjes, anders dan gij allen?’ Kinderlijk zelfbewustzijn in negentiende- en twintigste-eeuwse jeugdherinneringen uit Nederland en Vlaanderen", in: A. Baggerman en R. Dekker, red., *Themanummer van tijdschrift voor sociale en economische geschiedenis. Egodocumenten: Nieuwe wegen en benaderingen*. Amsterdam, 2004, 131.

3 Deze negatieve houding ten opzichte van het kinderspel komt regelmatig voor in egodocumenten van voor 1850. R. Dekker, *Uit de schaduw in het grote licht. Kinderen in egodocumenten van de Gouden eeuw tot de Romantiek*. Amsterdam, 1995, 115-116.

4 In de latere schotschriften gericht tegen Kumpel jr. wordt Kumpel sr. gekarakteriseerd als 'kledermakers baas' en 'klaedermachers gezet'. In de Poorterboeken van Amsterdam nr 21, folio 381 wordt Matthijs Jacob Kumpen (geschreven met een 'n' in plaats van een 'l') vermeld als 'winkelier'. Zie ook Stadsarchief Amsterdam (SAA), DTB Amsterdam, trouwregister nummer 595, folio 285.

5 Nationaal Archief, Den Haag (NA), *Vereenigde Oostindische Compagnie (VOC)*, 1.04.02, inventarisnummer 6185, folio 290.

6 B. Panhuysen, *Maatwerk. Kleermakers, naaisters, oudkleerkopers en de gilden (1500-1800)*. Diss. Universiteit van Amsterdam, 2000, 300.

Afb. 1 Kadastrale minuut (1811-1832, sectie g, deel 02). Het ouderlijk huis (nummer 3062) van Jan Willem Kumpel in de Nieuwe Hoogstraat bestaande uit een voor- en achterhuis.

te weten ‘Campbell’. Dat in 1808 voor de toen doodzieke Kumpel een begraafplaats zou zijn geregeld in de Engelse kerk op het Begijnhof in Amsterdam, is een mogelijke andere aanwijzing voor een Engelse in plaats van Duitse achtergrond.⁷ De meest voor de hand liggende verklaring voor deze onduidelijkheid over zijn afkomst is echter dat Kumpel, in een tijd gekenmerkt door Anglomanie, een Engelse oorsprong gefabuleerd heeft.

Toen Kumpel acht jaar oud was, in 1765, betrof de familie een huis in de Nieuwe Hoogstraat in Amsterdam,⁸ een van de grootste huizen in de straat.⁹ Het gaat om het huidige adres Nieuwe Hoogstraat 6, sterk gewijzigd maar in de kern nog hetzelfde huis als in Kumpels tijd.¹⁰ Waarschijnlijk deed zijn vader zaken vanuit het ruime voorhuis, waarin

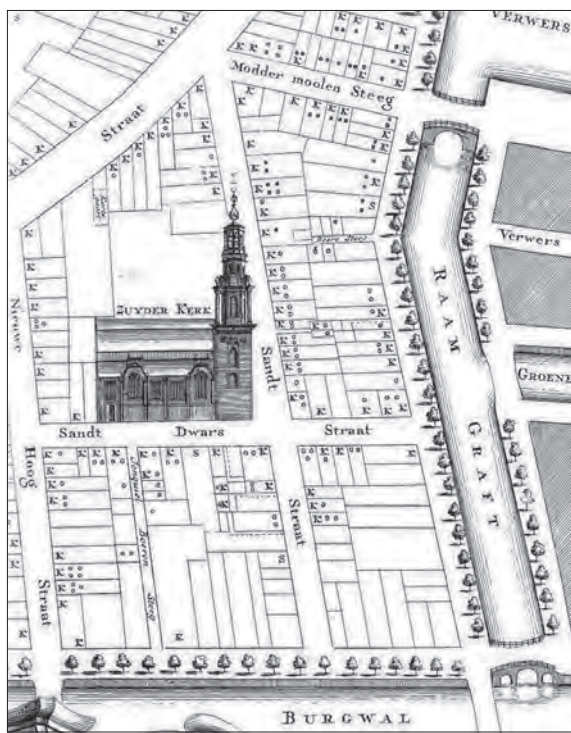
7 R. Fruin, ‘Mevrouw Bilderdijk-Woesthoven en haar slachtoffer’, *De gids* 61 (1897), 409. Begin negentiende eeuw werden de graven op het Begijnhof in Amsterdam nog gereserveerd voor Engelsen. Een laatste aanwijzing dat Kumpel dacht Engelse voorvaders te hebben, ligt besloten in zijn opmerking uit 1806, gericht aan Woesthoven, dat hij zijn ‘tweede vaderland’ heeft moeten verlaten (Bilderdijkmuseum, Amsterdam (BM), *Archief Jan Willem Kumpel* B 34-1, Brief van J.W. Kumpel aan Catharina Rebecca Woesthoven, Amsterdam, 8 juli 1806; BM, *Archief Jan Willem Kumpel* B 34-2, Brief van J.W. Kumpel aan Catharina Rebecca Woesthoven, Amsterdam, 22 februari 1822). Wellicht verwijst hij hier slechts naar gevoelsmatige affiliaties.

8 SAA, *Archief van de Schepenen, Kwijtscheldingsregisters*. Transportakten voor 1811: 139.258v transport 24 oktober 1765 aan Matthijs Jacob Kumpel: ‘In publieke veilingen verkogt aan Matthijs Jacob Kumpel, Nieuwe Hoogstraat aan de Zuydzijde tussen de Colvaniersburgwal en Sand dwarsstraat.’ Het huis werd gekocht voor een bedrag van 11.172 gulden.

9 Uit de kadastrale minuut 1811-1832 blijkt dat het om een van de grootste huizen in de Nieuwe Hoogstraat gaat (het grootste aan de huidige even kant). De relatief hoge waarde van het huis blijkt ook uit de gegevens onder het kopje ‘Belastbaar inkomen van ieder perceel gebouwd’, dat verwijst naar de geschatte opbrengsten na verhuur.

10 Deze conclusie kan getrokken worden op basis van het feit dat de voorhuis-achterhuis-constructie ook nu nog bestaat (zie SAA, *Archief Bouw- en Woningtoezicht Amsterdam*, dossier 34861, Nieuwe Hoogstraat 6, 1975).

Afb. 2 Wijk 13 van de achttiende-eeuwse burgerwijkkaart met links de Nieuwe Hoogstraat. Het derde huis rechts, van onderen af gezien en het hoekhuis op de Kloveniersburgwal niet meegerekend, met een kelder ('K') en zonder bolletjes (kamers), was in het bezit van de Kumpels (W. Hofman, *Amsterdam: Burgerwijkkaarten*. Amsterdam, 1981).

ook nu nog een winkel gevestigd is. De Nieuwe Hoogstraat was een bekende winkelstraat in de achttiende eeuw, en maakte bovendien deel uit van de belangrijkste oost-west as van de stad.¹¹ Ogenschijnlijk behoorden Kumpel sr. en de meeste leden van de familie van zijn vrouw tot dezelfde beroepsgroep.¹² Anna Hoppesacks vader, Albertus Hoppesack, stond weliswaar als bode ingeschreven (wat voor bode wordt niet duidelijk), maar was de zoon van een ‘wolscheider’, Dirck Hoppesack, en de kleinzoon van een kleermaker. Albertus Hoppesacks broer was zeilmaker.

Verschillende familieleden en enkele hooggeplaatste kennissen bemoeiden zich met Kumpel juniors toekomst: de beroepen van predikant, koopman en militair werden allemaal overwogen. Tot een besluit kwam het voorlopig niet

11 C. Lesger, ‘De locatie van het Amsterdamse winkelbedrijf in de achttiende eeuw’, *Tijdschrift voor sociale en economische geschiedenis* 4 (2007), 53, 64-65.

12 SAA, DTB Amsterdam, Doopregister 63 p. 203 (folio 102) nr. 11; SAA, *Poorterboeken* 15, folio 17; SAA, DTB Amsterdam, trouwregister nummer 516, folio 538. Albertus Hoppesack was de kleinzoon van de kleermaker Albert Bronckhorst (SAA, *Poorterboeken* 17, folio 114); de broer van Albertus Hoppesack, Coenraad Hoppesack, was zeilmaker (SAA, *Poorterboeken* 19, folio 115).

en Kumpel beschrijft uitgebreid de verschillende scholen die hij bezocht en de kantoren waar hij in de tussentijd geplaatst werd. Zo verbleef hij aan de Latijnse school in Kampen, die werd geleid door Theodorus van Kooten, een man die faam genoot als Latijns dichter – wellicht de reden dat Kumpel naar deze school werd gestuurd – maar die verder (er wordt wel gezegd vanwege een drankverslaving) weinig succesvol was.¹³ Ook Jan Willem Kumpel was niet erg enthousiast over de man. Na twee jaar in Kampen te hebben doorgebracht, keerde hij terug naar Amsterdam om daar privéonderwijs in de taalkunde te volgen als een ‘geneesmiddel tegens de uitwerkselen van mijne verhitte verbeeldingskracht’.¹⁴ Ook deze studie werd voortijdig afgebroken. In 1777 vertrok Kumpel – tot dan toe bijna ‘volstrekt verstookten van eene geleerde opvoeding’¹⁵ – naar de universiteit van Leiden.¹⁶

NAAR LEIDEN

Het ‘Eerste vervolg’ van het *Curriculum vitae* beschrijft Kumpels opleiding, uitmondend in een promotie in de rechten in 1784,¹⁷ en de ontmoeting tijdens zijn studie met Willem Bilderdijk. Van de professoren die hij op de gerenommeerde universiteit¹⁸ tegenkwam, noemt Kumpel onder meer Ewald Hollebeek, theoloog, en Johannes le Francq van Berkhey; niet zo zeer als leermeesters maar als lectoren die vertrouwen hadden in zijn kunnen. Hij memoreert ook A. Kluit, prinsgezind hoogleraar, van wie hij steun ontving ten tijde van de

13 W.G.C. Byvanck, ‘Vaderlandsche-geschiedenisstudies. Dorus’ droefheid’, *De gids* 65 (1901), 475. Fortgens noemt Van Kooten een ‘talentvolle, maar zwakke figuur’ (‘De Latijnse school te Kampen’, 72. *Verslagen en mededeelingen. Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch regt en geschiedenis* 71 (1956).

14 Deze ‘verhitte verbeeldingskracht’ had, naar eigen zeggen (J.W. Kumpel, *Curriculum vitae*. Z.p., 1803, 10–12), het kwalijke gevolg dat hij zich op allerlei ‘fantasieën’ stortte. Mogelijk ging het hier om het lezen van romans, een bezigheid die in deze tijd nog vaak beschouwd werd als schadelijk, of op zijn best nutteloos.

15 J.W. Kumpel, *Schetsen der inhoud van een werk getijtd byographische apologie van mr. Jan Willem Kumpel*. Leiden, 1790, 7–8.

16 Het *Album studiosorum academiae Lugduno-Batavae* bevestigt deze inschrijvingsdatum. Het vermeldt: Jan Willem Kumpel uit Amsterdam, 20 jaar oud (W.N. du Rieu, *Album studiosorum academiae Lugduno Batavae MDLXXV-MDCCCLXXV*. Den Haag, 1875, 1126).

17 Kumpel promoveerde op stellingen (Kumpel, J.W., *Theses jur. /Jan. Gul. Kumpel*. Leiden, 1784).

18 Hoewel de reputatie van de universiteit van Leiden in de tweede helft van de achttiende eeuw minder goed was dan in de eerste helft, was zij nog steeds de meest vooraanstaande Nederlandse universiteit (M. Prak, *Gezeten burgers. De elite in een Hollandse stad, Leiden 1700–1780*. Amsterdam, 1985, 29).

strijd tussen de patriotten en prinsgezinden.¹⁹ Vooral na de oprichting in 1785 van het patriottische studenten-exercitiegenootschap 'Pro Pallade et Libertate' [Voor Pallas (wetenschap en kunst) en Vrijheid] werd het moeilijk voor Oranjegezinde studenten zoals Kumpel om colleges te lopen.²⁰ Inspiratie lijkt Kumpel vooral uit medestudenten, andere dichters en mecenasen geput te hebben. Jaren later schrijft hij: 'Nooit was er misschien een tijd dat de universiteit zich kon beroemen van een tijdvak met zoo veel uitmuntende jongelingen.'²¹ Hij noemt onder meer Rutger Jan Schimmelpenninck (de latere patriottische politicus en raadpensionaris onder Napoleon), J.H. van der Palm en, vooral, Willem Bilderdijk.²² Hierbij stond steeds de dichtkunst voorop; over zijn studie rechten zegt Kumpel niet veel.

Zoals veel memoireschrijvers herkende Kumpel, terugkijkend op het leven dat achter hem lag, een aantal sleutelmomenten. In 1769, toen hij 12 jaar oud was, had hij Pascal Paoli ontmoet, de voormalige president van de (kortstondige) democratische republiek Corsica (1755-1769). De ontmoeting met deze oud-president, aan wie hij poëzie had voorgedragen, beschouwde Kumpel achteraf als het begin van zijn publieke carrière als dichter.

In 1779 verscheen Kumpels eerste schriftelijke proeve als dichter, getiteld *Mengelstoffen*. Het was waarschijnlijk naar aanleiding van dit werk dat Le Francq van Berkhey een lofdicht op hem schreef.²³ Le Francq van Berkhey was merkbaar onder de indruk van de prestaties van de jonge dichter. Hij sprak van Kumpels 'vlugge geest' die 'van zijn teedre jeugd af aan, ver boven zon en maan' vloog, en feliciteerde de jonge man met zijn 'eersteling der kunst'.²⁴ Hij betoonde zich verrukt door Kumpels dichtvaardigheid en dichtte: 'Gewis, God heeft dit puik der knapen / Het dichtvuur ingeschapen.'²⁵ De slotzin klinkt met de voorkennis van Kumpels latere leven enigszins sinister: 'k Verheug me, en wensch mijn Land, het zij der afgunst leed / Geluk met deez' Poëet.'²⁶

19 J.W. Kumpel, *Gelukwensching aan zyne doorluchtige Hoogheid Willem den Vden Prince van Oranje, en Nasouw enz. In zegenpraal, in alle zyne hooge waardigheden herstelt*. Amsterdam, 1787, 12.

20 Zie E.V. Vrij, 'Het collegegeschil tussen de hoogleraren A. Kluit en J. Luzac in 1786', *Leids jaarboekje* 63 (1971).

21 BM, *Archief Jan Willem Kumpel* J 23, 'Bijzonderheden betreffenden het leven, de kundigheden en het moreel character eenes Nederlanders, die in veelheid, zoo wel als juistheid zynere kundigheden boven elk byzonder ondeelbaar persoon, onder alle natiën, in onze dagen uitmunt namelyk mr. Willem Bilderdijk', (ca. 1810).

22 Ibid.

23 *Erfgoed Leiden en Omstreken (ELO)*, Coll. LFvB 9:3, 'Geluk aan den vernuftigen en vindingrijken dichter J.W. Kumpel', ca. 1779, 1-5.

24 Ibid, 2-3.

25 Ibid, 4-5.

26 Ibid, 5.

In een recensie in de *Vaderlandsche Letteroefeningen* werd de auteur van de 'lose bespiegelingen' op de 'Godlyke goedheid (...), Zedelyke betrachtungen, en eenige beschouwingen van de Natuur', geprezen als een 'jongling van (...) veel verwachting.'²⁷ Toch kan al in deze vroege recensie de kritiek beluisterd worden die later veel luider en met veel destructievere gevolgen zou weerklinken. Dat het werk 'een zekere woestheid van denkbeelden' ademde werd nog teruggevoerd op Kumpels bewondering voor Milton.²⁸ Gezien zijn jeugdige leeftijd viel het nog wel te begrijpen 'dat noch de Taal noch de vaerzen zo gekuischt en vloeiend zyn, als men van eenen meergeoefenden Dichter verwachten mocht.' Echter, de 'hogere vlucht, door welke onze Dichter zich somtyds laat wegvooeren, en die hem wel eens tot eenigen wildzang vervoert' werd beschouwd als 'een misslag'. Men vertrouwde erop dat hij zich op dit punt zou verbeteren, maar dat was dan ook wel nodig.²⁹

Drie jaar na de publicatie van *Mengelstoffen* won Kumpel een 'Buitengewoone Zilveren Eerpenning' voor een gedicht dat hij had ingezonden aan het genootschap *Kunst Wordt door Arbeid Verkreegen*. Dit genootschap, opgericht in 1766, genoot enige faam. Het had als doel de productie en promotie van toneelpoëzie (en later ook van andere dichtvormen) ten behoeve van de voorspoed van het vaderland. Bilderdijk, Van der Palm, Rhijnvis Feith en Kumpel bevonden zich onder de 'medeleden'.³⁰

In 1782 reikte het genootschap geen gouden medaille uit omdat de twee inzendingen niet aan de eisen van de jury voldeden: beide gedichten, waaronder Kumpels *Non omnis fert omnia tellus* [Niet ieder land brengt alles voort], waren te laat ingediend en kwamen daarmee slechts in aanmerking voor een zilveren erepenning.³¹ Nadat hij zijn prijs in ontvangst had genomen, droeg Kumpel

27 A. van der Kroe, Yntema en Tieboel, 'Mengelstoffen van J.W. Kumpel. Te Leyden, by Luzac en Van Damme. 94 bladz. in gr. octavo', *Vaderlandsche letteroefeningen* (1779), 550-551.

28 In de voorrede van *Mengelstoffen* dekte Kumpel zich in tegen plagiaat door te schrijven: 'Ondertusschen is waer dat ik somtijds Milton gevolgd hebbe.'

29 *Ibid*, 550-551.

30 J.J. Kloek en W.W. Mijnhardt, 1800. *Blauwdrukken voor een samenleving*. Den Haag, 2001, 112-113, 462-463; B. Thobokholt, *Het taal- en dichtlievend genootschap 'Kunst wordt door arbeid verkreegen' te Leiden, 1766-1800*. Utrecht, 1983, 16, 17, 19-20; R. Honings, *Geleerdheids zetel, Hollands roem! Het literaire leven in Leiden 1760-1860*. Leiden, 2011, 31-43. Anoniem, *Handelingen der jaarlijksche vergadering van het tael- en dichtlievend genootschap, ter spreuke voerende: Kunst wordt door arbeid verkreegen. Gehouden te Leiden, in deszelfs vergaderzael, op woensdag den 30. van bloeimaand, MDCCXXXII*. Leiden, 1782, 8. Het gezelschap bestond uit actieve hoofdeden en minder actieve medeleden. Aangezien 'Kunst wordt door arbeid verkreegen' een patriottisch gezelschap werd, verlieten Bilderdijk en Kumpel in 1785 het genootschap.

31 *Ibid*; 'Nederlanden', *Hollandsche historische courant* (21 mei 1782), 2.